

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a Bitá, Petrik és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. ifj. Petrik Ferenc ügyvéd 1012 Budapest, Mikó utca 14.) által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a Liszkai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Liszkai Katalin ügyvéd 8700 Marcali, Szegedi utca 11.) által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen közös vagyon megosztása iránt indított perében a Somogy Megyei Bíróság 2007. október 17. napján kelt 15.P.20.776/2007/11. számú ítélete ellen a felperes által 13. sorszámon előterjesztett és 15. sorszámon indokolt, továbbá az alperes által 12. sorszámon előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben, az alábbiak szerint változtatja meg:

Az elsőfokú bíróság által értékmegjelölés nélkül (0 forint) az alperes tulajdonába adott ingatlanok közül mellőzi a 3. tételként megjelölt x-i 0000/1. helyrajzi számú ingatlant, 4. tételét pedig x-i 0000. helyrajzi számra változtatja.

A felperes által az alperes részére fizetendő tőkemarasztalás összegét 93.110.000 (kilencvenhárommillió-egyszáztízezer) forintra felemeli.

Mellőzi a felperes késedelmi kamat fizetésére kötelezését.

A kereset és a viszontkereset ezt meghaladó részét utasítja el.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 9.983.822 (kilencmillió-kilencszáznolcvanháromezer-nyolcszázhuszonkettő) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az 1996. október 27. napján érvényesen és eredményesen megtartott helyi népszavazást követően a Belügyminiszter előterjesztése folytán a Magyar Köztársaság Elnöke 1997. április 15-i hatállyal X-t önálló községgé nyilvánította. A Köztársasági Elnök határozata ugyanakkor a belterületi határok kijelöléséről és a közös vagyon megosztásáról rendelkezést nem tartalmazott, a községek képviselői között a tárgyalások megkezdődtek, azonban eredményre nem vezettek.

Erre tekintettel a felperes a X Megyei Bírósághoz benyújtott keresetében kérte a közigazgatási határ megállapítását a keresetlevélben feltüntetett módon, továbbá az általa becsatolt auditált vagyonmérlegben szereplő közös vagyon megosztását akként, hogy abból a bíróság lakosságarányos elosztás alapján a közös vagyon 13,5 %-át adja az alperes tulajdonába. Az alperes a perben viszontkeresetet terjesztett elő részvénykiadás, pénzfizetésre kötelezés és a közigazgatási határ viszontkeresetben írt módon történő meghatározása iránt. A X Megyei Bíróság P.21.373/1997/13. számú részítéletével a felperes keresetét elutasította és a viszontkeresetnek helyt adva állapította meg a közigazgatási határvonalat. A fellebbezés folytán eljáró Legfelsőbb Bíróság a Gf.IV.31.885/1998/8. számú végzésével a részítéletet hatályon kívül helyezte és a határvonal megállapítása iránt előterjesztett kereset és viszontkereset tárgyában a pert megszüntette, megállapítva, hogy annak elbírálására a bíróságnak nincs hatásköre.

Ezt követően a P.21.373/1997. szám alatt indult pert a X Megyei Bíróság a közös vagyon megosztása tekintetében folytatta. Időközben, 1998. május 8. napján hatályba lépett a területszervezési eljárásról szóló 1990. évi XLI. törvény, amelynek 13.§-a hat hónapon belüli megállapodás hiányában a terület és a vagyon megosztását megyei bírósági hatáskörbe utalta.

A felperes ezért a X Megyei Bíróság előtt 15.P.22.137/1999. szám alatt újabb keresetet terjesztett elő az alperes ellen a közigazgatási határ meghatározása iránt. A perben az alperes viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben a keresettől eltérő módon kérte a közigazgatási határ megállapítását. A kereset előterjesztésére tekintettel a felperes kérte a vagyonmegosztás körében folyamatban lévő per tárgyalásának felfüggesztését, ezt azonban az elsőfokú bíróság elutasította, és a közös vagyon megosztása körében P.21.373/1997/55. szám alatt ítéletet hozott. Ítéletével az alperes tulajdonába adta a nem vitatottan az alperes közigazgatási területén lévő forgalomképes ingatlanokat, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek értékkiegyenlítés címén 66.943.491 forint tőkét. Ezt meghaladóan a viszontkeresetet és a keresetet elutasította.

Az ítélet ellen előterjesztett fellebbezések folytán eljáró Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a közös vagyon megosztásának előzetes kérdése a közigazgatási határ jogerős megállapítása, ezért annak jogerős megtörténteig a közös vagyon megosztása iránti per másodfokú tárgyalását felfüggesztette.

A közigazgatási határ meghatározása iránt a X Megyei Bíróság előtt P.22.137/1999. számon folyamatban volt perben az elsőfokú bíróság 20. sorszámú ítéletével a

felperes keresetét elutasította és az alperes viszontkeresetének helyt adva állapította meg a közigazgatási határvonalat.

A felek fellebbezése folytán eljáró Legfelsőbb Bíróság a Pf.IX.26.295/2000/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a keresetet I. és II. rendű alperessel szemben elutasító részben az ítéletet helybenhagyta, ezt meghaladóan - a közigazgatási határ meghatározása iránt előterjesztett kereset és viszontkereset körében - az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban a felperes keresetében a közigazgatási határvonal helyének megállapítását a lakosságárányos elvnek megfelelően kérte, az alperes viszontkeresete a népszavazáskor meghirdetett határvonal megállapítására irányult. Az elsőfokú bíróság a P.21.085/2001/25. számú ítéletével - a Legfelsőbb Bíróság iránymutatása szerinti igazságügyi szakértői bizonyítás lefolytatását követően - a szakértői véleményben megállapított I-B. jelű változatnak megfelelően határozta meg a határvonalat, amely a keresettől kisebb, míg a viszontkeresettől jelentősebb mértékben eltért. Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. A fellebbezés folytán eljáró Legfelsőbb Bíróság a X Megyei Bíróság ítéletét Pf.I.26.925/2002/23. számú ítéletével 2004. január 15. napján helybenhagyta.

A Legfelsőbb Bíróság ezt követően a vagyon megosztása körében felfüggesztett eljárást folytatta. A másodfokú eljárásban a felperes keresetét 220.000.000 forinttal felemelte, másodlagos fellebbezési kérelmében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta. A felemelt keresettel érintett bonyolult elszámolási viszonyokra tekintettel az alperes is az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Pf.IX.24.836/2004/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság P.21.373/1997/55. számú ítéletét a Pp.252.§-ának (3) bekezdése alapján a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű kiegészítésének szükségessége miatt hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A felperes másodfokú perköltségét 3.000.000, az alperesét 2.500.000 forintban határozta meg.

Megállapította, hogy az alperesnek a területszervezési eljárásról szóló 1999. évi XLI. törvény 21.§-ának (1) bekezdése szerint alkalmazandó 13.§-a alapján az önkormányzatok megállapodása hiányában önálló községgé alakulásának időpontjától kezdődő hatállyal igénye keletkezett a felperes vagyonából őt megillető rész megállapítására és annak kiadására. Rögzítette, hogy a vagyonmegosztás elveit alapvetően a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) és a területszervezési eljárásról szóló törvény rendelkezéseiből kell levezetni, amely a terület-, feladat- és lakosságárányos megosztás elveinek érvényesítését jelenti, tekintve, hogy ezeknek az elveknek a kombinált alkalmazásával került megállapításra a felek közötti közigazgatási határ és történt meg a közigazgatási terület megosztása is. Az elsőfokú bíróság erre tekintettel nem mellőzhette volna a közigazgatási határvita tárgyában folyamatban lévő per jogerős befejezésének bevárását. A közigazgatási határ kijelölésével rögzült ugyanis a két település

közigazgatási területe és az ahhoz tartozó lakosság száma is. A területi elv lehetőség szerinti következetes alkalmazása az önkormányzati tulajdonban álló ingatlanok megosztása körében feltétlenül indokolt, annak érdekében, hogy az önkormányzat feladatait elsősorban saját közigazgatási területén lévő vagyonával valósíthassa meg. Rögzítette, hogy a peres felek közigazgatási területén lévő önkormányzati tulajdonban álló ingatlanok körét a közigazgatási határon rendelkező jogerős ítélet egyértelműen kijelölte, ezért a vagyonmegosztás körében csak azok az ingatlanok képezhetik jogvita tárgyát, amelyek esetében a területi elv következetes alkalmazása valamely oknál fogva nem indokolt. Adott esetben a területi elv alkalmazása alól kivételt csak a X-i területén lévő iskola és temető tekintetében látott.

A megosztandó vagyon körét és értékét illetően kifejtette, hogy a X-i Nagyközség Önkormányzatának az 1997. április 15-i vagyoni helyzetét tanúsító vagyonleltárból kell kiindulni és az abban felsorolt vagyonelemeket - a felek megállapodása alapján - a vagyonleltárban foglalt értékkel kell figyelembe venni azzal, hogy a vagyonleltárban szereplő forgalomképtelen utak, közterületek 0 forint értéken kerüljenek a két önkormányzat tulajdonába. Rámutatott a Legfelsőbb Bíróság arra is, hogy minden alapot nélkülöz a felperesnek az az igénye, hogy az Ötv. hatályba lépésének időpontjától 1997. április 15-ig felperes által szerzett vagyon, az önkormányzati törzsvagyon forgalomképtelen vagyontárgyai, továbbá minden forgalomképes vagyontárgy, amely a felperes alapfeladatainak ellátásához szükséges, kiemelésre kerüljön a megosztandó vagyon köréből. Alaptalannak tartotta a felperesnek azt az igényét is, hogy a vagyonleltár 14. fejezetében szereplő X leltár ingóságait ne vegye figyelembe a bíróság a vagyonmegosztás során. Kifejtette a Legfelsőbb Bíróság, azt is, hogy elsősorban a felperes másodfokú eljárásban felemelt keresete alapján a feleknek a másik fél vagyonát érintő vagyongyarapodással is el kell számolniuk, s ez vonatkozik a belterületi föld ellenértéke után kapott értékpapír és készpénz elszámolására is. A vagyonmegosztás arányait illetően rögzítette, hogy a peres felek között nem volt vita abban, hogy az önkormányzati vagyonból az alperest lakosságarányosan 13,5 % illeti meg.

A felperes a 15.P.21.981/2004/7. számú keresetében kérte, hogy a bíróság adja az alperes tulajdonába a korábbi, hatályon kívül helyezett ítéletben írt helyrajzi számú ingatlanokon felül az alperes lakosságarányos területén található utakat és közterületeket is, a kereseti kérelemben részletesen felsorolt helyrajzi számok szerint.

A megismételt eljárásban a felperes többször módosított keresetében ezen felül kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 312.574.320 forint megfizetésére. Nem vitatta, hogy az intézményi vagyon megosztása következtében az alperest 17.500.000, a felépítmények tekintetében 80.000, a forgalomképes és korlátozottan forgalomképes ingatlanok tekintetében 6.468.370 forint értékkiegyenlítés illetné meg. Az 1997. évi forrásmegosztás elszámolása címén azonban az alperessel szemben 7.315.000 forint, privatizációs bevételek és belterületi földellenérték megosztása címén 15.872.224 forint, ingatlanértékesítési bevételek címén

103.430.000 forint, jogalap nélküli gazdagodás címén pedig 210.056.104 forint megtérítésére tartott igényt.

Az alperes a 15.P.21.981/2004/6. számú módosított viszontkeresetében részletesen felsorolt forgalomképes, korlátozottan forgalomképes és forgalomképtelen, saját területén elhelyezkedő önkormányzati ingatlanok, továbbá a felperes területén található 0000/2. és 0000/1. helyrajzi számú ingatlan tulajdonába adását kérte. Kérte továbbá, hogy kötelezze a bíróság a felperest összesen 101.209.000 forint és annak 1997. április 15-től a kifizetés napjáig járó törvényes kamatai megfizetésére és 934.000 forint névértékű X Rt. részvény kiadására.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével az alperes tulajdonába adta a x-i 0000.-0000. helyrajzi számú ingatlanokat, összesen 22.370.000 forint értékben. Ezen felül értékmegjelölés nélkül (0 forint) az alperes tulajdonába adta a x-i 0000/2.-0000. helyrajzi számú ingatlanokat, továbbá a 0000/18. helyrajzi számú ingatlan 113/832 tulajdoni hányadát, a 0000/17. helyrajzi számú ingatlan 125/843 tulajdoni hányadát és a 0000. helyrajzi számú ingatlan 106/2263 tulajdoni hányadát. Az ítélet jogerőre emelkedését követően megkeresni rendelte a X-i Körzeti Földhivatalt az alperes tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzése iránt.

Kötelezte a felperest, hogy adjon ki az alperesnek 15 napon belül 934.000 forint névértékű X Rt. részvényt, kötelezte továbbá a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 90 napon belül 70.874.828 forint tőkét és 63.096.290 forintnak 1997. április 15-től, 3.298.538 forintnak 2000. január 1-től, míg 4.480.000 forintnak 2002. január 1-től a kifizetés napjáig járó törvényes késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította, megállapította, hogy az illetéket az állam, egyéb költségeiket pedig a felek maguk viselik.

A vagyonmegosztás körében a Legfelsőbb Bíróság iránymutatását, a 13,5 %-os lakosságarányos megosztási arányt és az 1997. április 15-i vagyonleltárt vette alapul, a szükséges korrekciók elvégzése érdekében pedig igazságügyi könyvszakértői bizonyítást folytatott le.

Megállapította, hogy az alperes közigazgatási területén elhelyezkedő forgalomképes ingatlanok forgalmi értéke 13.870.000 forint. Ebből az összegből levonta a felperes által ezek közül értékesített 0000/2. helyrajzi számú ingatlan 2.000.000 forintos forgalmi értékét, hozzáadta a felek megállapodás alapján az alperes tulajdonába kerülő 0000/1. helyrajzi számú iskola felépítmény 5.400.000, a 0000. helyrajzi számú ingatlan 4.300.000, a 0000/2. helyrajzi számú ingatlan 100.000 és a 0000/10. helyrajzi számú ingatlan 100.000, továbbá a 0000/27. helyrajzi számú ingatlan 600.000 forintos forgalmi értékét és megállapította, hogy így összesen az alperes ingatlanban, 1997. évi értéken számolva 22.370.000 forintos vagyonhoz jutott.

A peres felek által előterjesztett lista alapján határozta meg azoknak a forgalomképtelen ingatlanoknak a helyrajzi számát, amelyet ugyancsak az alperes tulajdonába adott.

A felperesnél maradó forgalomképes ingatlanok együttes forgalmi értékét 240.502.000 forintban határozta meg, ehhez hozzáadta a felperes által értékesített

0000/2. helyrajzi számú ingatlan 2.000.000 forintos értékét, így megállapította, hogy 1997-es értéken a felperes 242.502.000 forint értékű ingatlanhoz jutott.

A határvonal jogerős megállapítását követően az ún. vitatott területen lévő ingatlanok a felperes közigazgatási területére kerültek. Az ezen a területen található forgalomképes és korlátozottan forgalomképes ingatlanok összértékét 57.050.000 forintban határozta meg, ebből levonta a 0000. helyrajzi szám alatti ingatlan 4.300.000, továbbá a 0000/2. helyrajzi számú ingatlan 100.000 forintos értékét, amely a felek megállapodása alapján az alperes tulajdonába került, így megállapította, hogy a vitatott területről 1997-es értéken a felperes 52.650.000 forint ingatlanvagyon tulajdonához jutott.

A felperes és az alperes tulajdonába került forgalomképes és korlátozottan forgalomképes ingatlanok összértékét mindezek alapján 1997-es évi értéken 317.522.000 forintban, ennek 13,5 %-át 42.865.470 forintban határozta meg, s így az alperes által ingatlanban megkapott 22.370.000 forinton túlmenően 20.495.470 forint értékkiegyenlítés megfizetésére kötelezte a felperest az alperes javára.

A X területén elhelyezkedő intézményi vagyon értékét 234.600.000 forintban, a X-on lévő intézményi vagyon (iskola) értékét pedig 5.400.000 forintban állapította meg azzal, hogy ennek értékét a forgalomképes ingatlanok körében már elszámolta, így a x-i intézményi vagyon 13,5 %-a, vagyis 31.671.000 forint megfizetésére kötelezte a felperest az alperes javára.

Megállapította, hogy a felek közös tulajdonába 23.150.000 forint értékű felépítmény tartozik, amelyből 21.900.000 forint a felperes, 1.250.000 forint értékű felépítmény az alperes területén található, az összfelépítmény értékének 13,5 %-a 3.125.250 forint, ezért a felperest értékkiegyenlítés címén 1.875.250 forint megfizetésére kötelezte az alperes javára.

A felek közös tulajdonába tartozó összesen 20.929.163 forint értékű ingóság értékének 13,5 %-a címén 2.825.437 forint megfizetésére kötelezte a felperest az alperes javára.

A pénzeszközök és részvények körében kötelezte a felperest 934.000 forint névértékű X Rt. részvény kiadására, továbbá a X Kft-ben lévő üzletrészenek 13,5 %-a címén 75.600 forint, az X Rt. részére értékesített törzsrészvény vételárának 13,5 %-a címén 888.300 forint, a felperes tulajdonában lévő részvények után osztalék és gyógyszerár privatizációval kapcsolatos 1997-2004. közötti bevétel 13,5 %-a címén 832.482 forint, 1997. április 15-i pénztárkészlet 13,5 %-a címén 3.789.860 forint alperes javára történő megfizetésére.

Az alperes által belterületi föld ellenérték megfizetése címén előterjesztett 15.332.000 forint viszontkereset körében megállapította, hogy a P.21.373/1997. számon folyamatban volt alapeljárásban 54/F/1. alatt csatolt és az alperes által nem vitatott kimutatás szerint a felperes már 15.189.564 forintot az alperes részére átutalt, így a két összeg közötti különbözet, azaz 142.891 forint tekintetében találta megalapozottnak a viszontkeresetet.

Az 1997. évi folyó bevételek és kiadások megoszlása címén további 500.000 forint megfizetésére kötelezte a felperest.

A felperes által jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett keresetet elutasította. Rögzítette, hogy a perben kirendelt szakértő valóban megállapította, hogy a vitatott területre helyi adókból, normatív hozzájárulásból, közterület bérbeadásból és Szja. helyben maradó részéből mindösszesen 374.789.000 forint bevételre tett szert az alperes, utalt azonban a szakértőnek arra a megállapítására, hogy ahhoz, hogy megállapítható legyen, hogy az alperes a lakosságarányos bevételhez képest jogalap nélkül gazdagodott-e, azt is meg kellene állapítani, hogy e bevételekhez kapcsolódóan az alperesnek milyen kiadásai merültek fel, ez pedig szakértői módszerekkel, egzakt módon megállapítani nem lehet. Nem fogadta el az alperes költségvetési tartalékával kapcsolatos felperesi igényt sem, utalva arra, hogy a költségvetési tartalék keletkezésének többféle oka lehet, az nem kizárólag az alperes lakosságszámával arányban nem álló bevételek alapján képződhet, oka lehet az is, hogy az alperes az elmúlt tíz évben számottevő beruházást nem tudott végrehajtani. A X Camping adóbevételével és az ehhez kapcsolódó állami hozzájárulással kapcsolatban előterjesztett felperesi igényt ugyancsak elutasította azzal, hogy ezeknek az adóbevételeknek és állami támogatásoknak az a célja, hogy kompenzálják azt az önkormányzatot, amely az adott létesítményt üzemelteti. Ezzel szemben alaposnak találta az alperes jogalap nélküli gazdagodás címén a vitatott területen lévő, és így felpereshez került 0000/5. helyrajzi számú ingatlanon létesített vizesblokk 3.298.538 forintos, valamint 0000/3. helyrajzi számú ingatlanon létesített partvédő mű 4.480.000 forintos bekerülési költsége tekintetében előterjesztett viszontkeresetét.

Alaposnak találta a viszontkeresetet a késedelmi kamatfizetési kötelezettség tekintetében is. Annak kezdő időpontját - a viszontkeresetben jogalap nélküli gazdagodás címén érvényesített két tétel kivételével 1997. április 15. napjában határozta meg.

A perköltség körében az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a közös tulajdon megosztása mindkét fél érdekében állt, ezért a Pp.81.§-ának (1) bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy a felek költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen mindkét fél fellebbezett. A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest 157.252.802 forint, illetve az előterjesztett alternatív számítás alapján 129.768.054 forint megfizetésére. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta.

Az elsőfokú bíróság által az alperes tulajdonába adni rendelt forgalomképtelen ingatlanok közül a 0000/1. helyrajzi számú ingatlannal kapcsolatban előadta, hogy az országos közút, amelynek önkormányzati tulajdonba adása nem lehetséges, a 0000/1. helyrajzi számú ingatlannal kapcsolatban pedig arra hivatkozott, hogy az nem létezik.

Sérelmezte az alperes késedelmi kamatra vonatkozó igénye teljesítését, hivatkozva arra, hogy a peres felek közötti közös vagyon megosztása és pénzgyenérték megfizetése iránti eljárásban fizetési kötelezettsége a feleknek csak a peres eljárás jogerős befejezésekor keletkezik.

Elutasítani kérte az alperes viszontkeresetét a jogalap nélküli gazdagodásra alapított részében állítva, hogy a vizes blokkra és partvédőműre fordított kiadásait az alperes által előterjesztett iratok nem bizonyítják.

Sérelmezte a jogalap nélküli gazdagodás címén felperes által előterjesztett kereset elutasítását. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében nem különítette el a jogalap és az összegszerűség kérdését, az összegszerűség és a bizonyíthatóság technikai kérdéseinek sajátos értelmezéséből vezette le a jogalap elutasítását. Nem vitatta azt a szakértői megállapítást, hogy a vitatott, majd később felpereshez került területen képződött adó- és egyéb bevételek alperesi lakosságarányt meghaladó része egzakt módon akkor lenne megállapítható, ha a bevételhez kötődő kiadások is pontosan meghatározhatók lennének, álláspontja azonban az volt, hogy a kiadások bizonyíthatatlansága a felperes terhére nem eshet, e tételek bizonyítása ugyanis a perben az alperes kötelezettsége lett volna.

A költségvetési tartalékkal kapcsolatos elsőfokú ítéleti indokolás a felperes álláspontja szerint súlyosan iratellenes, vitatta azt az alperesi védekezést, hogy a költségvetési tartalék halmozódása a beruházások elmaradására vezethető vissza. Előadta, hogy a szükséges beruházások megvalósításához a felperes a per időszakában mindig hozzájárult. Hivatkozott arra is, hogy a jogalap nélküli lakosságarányt messze meghaladó alperesi többletbevételek alperesi oldalon az ún. ingatlankataszter adataiban fellelhetők.

A perben beszerzett K-140/2007. számú kiegészítő szakértői vélemény alapján hivatkozott arra, hogy a vitatott területen alperes által realizált helyi adóbevételek 1998. és 2003. évek között együttesen 79.660.000 forinttal nagyobb összegűek voltak, mint a vitatott terület lakosságarányos helyi adóbevétele. Iratellenesnek tartotta ezért az ítéletnek azt a megállapítását, hogy az adóbevételek lakosságarányos mértéknek megállapítása nem lehetséges.

Mindezekre tekintettel fenntartotta a jogalap nélküli gazdagodás címén érvényesített három alternatív követelését:

- a vitatott területen realizált, a lakosságarányos mértéket meghaladó különbözet megtérítésére 79.660.000 forint összegben,
- az alperesnél keletkezett költségvetési tartalék lakosságarányos mértékét meghaladó része megtérítésére 59.861.164 forint összegben,
- illetve a vitatott területen működő X Camping utáni 150.194.940 forint bevétel tekintetében.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem adott helyt az ingóságok természetbeni megosztására vonatkozó felperesi kérelemnek.

Az intézményi vagyon megosztása körében kifogásolta, hogy az elszámolás köréből kimaradt az 5.400.000 forintos értékű szántódi iskola, kérte továbbá a X-i területén lévő iskola felújított 70.000.000 forintos értékének figyelmen kívül hagyását, állítva, hogy az 1995-ös teljes körű felújítás bekerülési költségét így a felperes kétszeresen fizetné meg.

A forgalomképes X területén lévő ingatlanok körében arra hivatkozott, hogy a 0000. helyrajzi számú X-on lévő ingatlan 4.500.000 forintos értékben nem került beszámításra. Kifogásolta a felek által értékesített ingatlanok elszámolásának módját, állította, hogy az alperes által eladott ingatlan értékére az elsőfokú bíróság nem volt kíváncsi, a felperes által eladott ingatlan értékével viszont teljes összegben csökkentette az alperes által megkapott ingatlanok összértékét. Kifogásolta a 0000. helyrajzi számú ingatlan értékének megállapítását, állította, hogy annak nyilvántartási értéke 15.574.000 forint.

A forgalomképes X területén lévő ingatlanok körében sérelmezte a 0000/13. helyrajzi számú közpark megjelölésű ingatlan 70.300.000 forintos és a 000/4. helyrajzi számú ingatlan nyilvántartási értékének figyelembe vételét, állítása szerint ezek forgalomképtelen ingatlanok „0” értékkel. Hivatkozott arra is, hogy külterületi ingatlan nem képezte a megosztás tárgyát, hogy a 0000. helyrajzi számú ingatlan X területén helyezkedik el, beszámítására a x-i forgalomképes ingatlanok között van lehetőség, hogy a 0000/7. helyrajzi számú ingatlan nem létezik, illetve, hogy a 0000/2. és 0000/3. helyrajzi számú ingatlanokat már a szétválást megelőzően értékesítette, így beszámításukra nincs lehetőség. Sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság a 0000/2. helyrajzi számú ingatlan értékét kétszeresen vette figyelembe a felperes terhére.

A felépítmények körében arra hivatkozott, hogy az 1997. évi vagyonleltárban szereplő 21.900.000 forintból le kell vonni a X utcai 4.800.000 forint és a Y utcai vizesblokk 4.500.000 forintos értékét, valamint az új köztemető-ravatalozó 4.000.000 forintos értékét, ezek ugyanis nem felépítmények, hanem beruházások elszámolt értékei.

Az ingóságok megosztásánál kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe, hogy a felperes természetbeni megosztást kért, illetőleg, hogy a vagyonmegosztásba be kell vonni a x-i eszközöket is.

A pénzeszközök és részvények megosztása körében fenntartotta azt az 1992. évi LIV. törvény 42.§-ának (1) bekezdésére és a Legfelsőbb Bíróság 3/1999. polgári jogegységi határozatára alapított álláspontját, hogy az 1997. április 15-e előtt keletkezett jogcím alapján belterületi földellenérték címén juttatott részvény ne képezze a megosztás tárgyát, a vitatott időszakban keletkező juttatások lakosságarányosan kerüljenek megosztásra, a 2004. január 14-e utáni jogcímen juttatott részvények ugyancsak ne képezzék megosztás tárgyát. Ennek indokaként arra hivatkozott, hogy a belterületi föld ellenérték már az alperes önállóvá válását megelőző időpontban esedékessé vált, ekkor az alperes, mint önkormányzat nem

létezett, tehát saját jogán belterületi földellenérték sem illeti meg. A felperes által az X-el 1997. április 15-e után, a jogellenesen visszatartott, a törvény rendelkezése alapján járó igények kielégítésének ütemezéséről kötött megállapodások nem keletkeztettek jogcímet az alperes szerzésére. Hasonló indokokra tekintettel kérte elutasítani az 1997. április 15-e előtt keletkezett jogcímen juttatott részvények után felperesnek fizetett osztalék, valamint a részvényjuttatás helyett fizetett pénzbeli megváltás lakosságarányos részére bejelentett alperesi viszontkereset elsőfokú bíróság által alaposnak talált részét is. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a felperes által az alperesnek átutalt belterületi földellenérték összegét tévesen jelölte meg, hiszen annak helyes összege 16.866.000 forint volt.

A pénztárkészlet körében arra hivatkozott, hogy az 1997. április 15-i pénztárkészlet évközi pillanatnyi készletre vonatkozott, nem volt megállapítható azonban, hogy abból mennyi a kötelezettséggel terhelt forrás és mennyi a szabadpénz eszköz. Ez csak a tárgyévet követően elfogadott zárszámadás alapján lett volna megállapítható.

Az 1997. évi forrásmegosztással kapcsolatban előadta, hogy az alperest a szétváláskor lakosságarányosan 28.406.000 forint illette volna meg, ehhez képest 35.721.060 forint került átutalásra ezen a jogcímen, így az alperes a felperes részére 7.315.000 forintot visszafizetni tartozik.

A X Rt. részvényeivel - mint 1997. április 15-e előtti jogcímen juttatott részvényekkel - és a gyógyszerári privatizáció címén előterjesztett alperesi igénnyel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy azok nem képezik megosztás tárgyát. Elismerte ugyanakkor a X Kft-ben lévő részesedés és az X Rt. részvényértékesítésből befolyó bevétel tekintetében előterjesztett alperesi igényt.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében elismerte, hogy 0000/1. helyrajzi számú ingatlan nem létezik, utalt arra, hogy ez elírás, a helyes helyrajzi szám 0000.

Elismerte azt is, hogy a 0000/2. és a 0000/3. helyrajzi számú ingatlanokat a felperes még az alperes önálló községgé válása előtt eladta, hivatkozott arra, hogy a 0000/2. helyrajzi számú ingatlan 2.000.000 forintos vételárát az elsőfokú bíróság elszámolta, s előadta, hogy 0000/3. helyrajzi számú ingatlan 200.000 forintért került értékesítésre. Elismerte, hogy a 0000/7. helyrajzi számú ingatlan nem létezik, ez utóbbi két ingatlan esetében a felperes fellebbezési kérelmét alaposnak találta, egyebekben a felperes fellebbezésével érintett körben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását kérte akként, hogy a másodfokú bíróság adja az alperes tulajdonába a x-i 0000/2., 0000/6. és 0000/2. helyrajzi számú ingatlanokat is, amelyek az elsőfokú ítéletből kimaradtak. Kérte, hogy kötelezze a felperest további 15.189.564 forint belterületi földellenérték és annak 1997. április 15. napjától járó törvényes késedelmei kamatai és 16.998.410 forint ingatlanértékesítésből származó felperesi bevétel lakosságarányos részének megfizetése és annak a középидőtől, azaz 2001. augusztus 15-től a kifizetésig járó törvényes kamatai valamint perköltség megfizetésére. Előadta, hogy a felperes 1997. április 15-ét követően a vagyonmérlegbe beállított ingatlanok - vagyonmérleg szerinti értékénél magasabb

áron történt - értékesítéséből realizált bevételeinek lakosságarányos része az alapszakvélemény 4. melléklet 3., 12-14., 22., 26., 29., 33., 35., 37., 41-42. tételek esetében 68.486.000 forintból 9.245.610 forint, a 6. számú melléklet 3. tétele tekintetében 7.480.000 forintból 1.009.800 forint és a 9. számú melléklet, 1., 8-9., 30., 47., 55., 106., 159. tételei esetében 49.949.000 forintból 6.743.000 forint, összesen 16.998.410 forint. Utalt arra, hogy e körben a viszontkereset elutasításának indokát az elsőfokú ítélet nem adta. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a felperes jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett keresetének alaptalansága indokaként nem állapította meg, hogy ezeken a jogcímeken igényelt összegekhez az alperes nem jogalap nélkül, hanem a költségvetési és más törvények, önkormányzati rendeletek folytán jutott, s e bevételeket az alperes közfeladatai ellátása körében rendeltetésszerűen felhasználta. E tekintetben kérte az elsőfokú ítélet indokolásának kiegészítését.

Sérelmezte végül az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezését, hivatkozva arra, hogy az alperes viszontkeresete tekintetében túlnyomó részben pernyertes lett, a felperes viszont a 312.574.320 forintos kereseti kérelme tekintetében teljes egészében pervesztes, így az elsőfokú bíróság perköltség viselésére vonatkozó ítéleti döntése nem felel meg a Pp.81.§-ának (1) bekezdésében foglaltaknak. Utalt arra is, hogy a Legfelsőbb Bíróság a hatályon kívül helyező végzésében is megállapított a felek részére másodfokú perköltséget.

Utóbb az alperes fellebbezését akként módosította, hogy a x-i 0000/2., 0000/6. és 0000/2. helyrajzi számú ingatlanok tekintetében előterjesztett fellebbezését visszavonta, a belterületi földellenérték címén elutasított viszontkeresetét pedig a másodfokú eljárásban beszerzett kiegészítő szakértői vélemény alapján 15.189.564 forintról további 1.114.279 forinttal, azaz 16.303.843 forintra felemelte.

A felperes a felemelt keresettel kapcsolatban a fellebbezésében foglaltakat változatlanul fenntartotta, nyilatkozatának tartalma szerint a felemelt kereset elutasítását kérte.

A felperes fellebbezése kisebb, az alperes fellebbezése túlnyomó részben alapos az alábbiak szerint:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú eljárásban beszerzett Ksz:0028/2008. számú, továbbiakban Pf. 7. sorszámú kiegészítő szakértői vélemény és az elsőfokú eljárás bizonyítékai - köztük a K-566/225.számú, továbbiakban 27. sorszámú alap szakvélemény, a K-37/2006. számú, továbbiakban 37. sorszámú és K-140/2007. számú, továbbiakban 8/SZ/2. sorszámú kiegészítő szakértői vélemények - alapján az alábbiakkal egészíti ki, illetve pontosítja:

A felperesi önkormányzat saját pénzeszközeiből nem vásárolt részvényt, üzletrészt, a vagyonmegosztás alapját képező részvény és üzletrész állomány belterületi földellenérték jogcímén, a privatizációs eljárás során került a tulajdonába. A vagyonmegosztás alapját képező, a peres felek által 1997-ben összeállított F/19.

vagyonleltárban feltüntetett belterületi földellenérték címén szerzett részvények értékesítéséből a felperes összesen 132.023.200 forint bevételre tett szert. Az értékesített részvények ellenértékének 13,5 %-a 17.823.132 forint, 1998. évben ebből a felperes az alperes részére 16.708.853 forintot, kamat címén 157.279 forintot utalt át, így a fennmaradó alperest megillető részvényellenérték 1.114.279 forint. A felperes belterületi földellenérték címén összesen 113.573.000 forint pénzbevételhez jutott, amelynek 13,5 %-a 15.332.355 forint, ez a felperes részéről az alperes felé átutalásra nem került. A felperes 1998. május 15-én többlet állami támogatás címén utalt át az alperes részére 15.189.464 forintot.

Az 1997. évi folyó bevételek és kiadások megosztása körében a felperes az alperes részére 1997. július 25-én 10.000.000, október 10-én 10.000.000, 1998. február 3-án 531.234, 1998. május 15-én 15.189.464, összesen 35.720.698 forintot utalt át. Ezen túlmenően 1998. május 14-én további 500.000 forintot is átutalt a felperes az alperesnek.

A vitatott területre a 2004. és 2005. költségvetési évre járó állami normatívát az alperes igényelte 1.320.522, illetve 1.327.542 forint összegben. A vitatott terület működtetésének kiadásait 2004. január 14-től a felperes viselte, az alperes azonban a 2004. és 2005. évre járó állami normatívát a felperesnek nem adta át.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást pontosítja annyiban, hogy a vitatott területre 1998. és 2003. év között az alpereshez befolyt bevételek összege helyesen 135.581.000 forint volt.

Az így kiegészített és pontosított tényállás alapján a másodfokú bíróság a fellebbezéseket az alábbiak szerint találta alaposnak, illetve alaptalannak:

Alapos a felperes fellebbezése abban a körben, hogy az elsőfokú bíróság tévedett, amikor az alperes tulajdonába adta értékmegjelölés nélkül (0 forinttal) a forgalomképtelen x-i 0000/1. helyrajzi számú ingatlant, tekintettel arra, hogy az elsőfokú eljárásban az alperes által becsatolt tulajdoni lap tanúsága szerint ez az ingatlan országos közút, amely a Magyar Állam tulajdona, így nem képezte részét a felek között megosztandó vagyonnak. Erre tekintettel a másodfokú bíróság mellőzte ezt az ingatlant az alperes tulajdonába adott forgalomképtelen ingatlanok közül.

Alapos a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása is - melyet az alperes sem vitatott -, hogy a 0000/1. helyrajzi számú ingatlan nem létezik. A másodfokú bíróság a perben beszerezett 27. sorszámú alap igazságügyi könyvszakértői vélemény 8. melléklet 21. sora alapján megállapította, hogy a felek között megosztandó vagyon részét a x-i 0000. helyrajzi számú közút ingatlan képezte, így az elsőfokú bíróság ítélete rendelkező része téves rendelkezést tartalmazott, ezért azt a másodfokú bíróság 0000. helyrajzi számra változtatta meg.

Alappal sérelmezte a felperes fellebbezésében az által értékkiegyenlítés címén az alperesnek fizetendő tőke után késedelmi kamatban való marasztalását is. A

Legfelsőbb Bíróság BH1997.390. számú eseti döntésében közzétett irányadó bírói gyakorlat szerint, az önkormányzati közös vagyon megosztása esetén is a közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó jogszabályok az irányadók, a közös vagyon megosztása esetén pedig a térítésre kötelezett fél fizetési kötelezettsége a jogerős ítélet meghozatalával, azaz az ítéletben megállapított teljesítési határidőben válik esedékessé, az esedékessé válásig tehát kamat elszámolásának - késedelem hiányában - nincs helye. Mindezekre tekintettel mellőzte a másodfokú bíróság a felperes által az alperes részére fizetendő értékkiegyenlítés után az alperes késedelmi kamat fizetésére kötelezését.

A felperes által jogalap nélküli gazdagodás címén alternatíván előterjesztett kereseti, illetve fellebbezési kérelemmel kapcsolatban a másodfokú bíróság jogi álláspontja a következő:

Az alperes önálló községgé nyilvánításának időpontjától, azaz 1997. április 15. napjától a közigazgatási határvonal jogerős megállapításáig, azaz 2004. január 15. napjáig az alperes birtokolta a perben „vitatott területnek” nevezett területet, vagyis azt a területet, amit a felperes közigazgatási határvonal megállapítása iránti perben előterjesztett keresete szerinti lakosságarányos határvonal, illetve az alperes által e perben előterjesztett viszontkereset szerinti népszavazás során kijelölt határvonal övezett.

A Ptk.193.§-ának (1) bekezdése szerint, aki jogalap nélkül van a dolog birtokában, köteles a dolgot a birtoklásra jogosultnak kiadni.

A közigazgatási határvonal jogerős megállapításáig az alperes jogalap nélkül birtokolta a vitatott területet, hiszen nem született még döntés abban a kérdésben, hogy ez a terület a felperes vagy az alperes önkormányzat közigazgatási területéhez tartozik-e.

A közigazgatási határvonal megállapítása tárgyában hozott jogerős ítéletet követően az alperesnek a vitatott területet a Ptk.193.§-ának (1) bekezdése alapján a felperes részére ki kellett adnia, amely ténylegesen meg is történt.

A Ptk.195.§-ának (1) bekezdése értelmében a birtokos köteles a jogosultnak kiadni a dolog meglévő hasznait, kivéve, ha ellenszolgáltatás fejében jutott a birtokához és jóhiszemű volt. A (2) bekezdés értelmében a jóhiszemű birtokos az addig terjedő időre, amíg a birtokot tőle a jegyző, illetőleg a bíróság előtt vissza nem követelik, a hasznokért és károkért nem felelős. A visszakövetelés idejétől kezdve - ha nem vált nyilvánvalóan rosszhiszeművé - a felelősségére az általános szabályok, használati és a hasznok szedésére vonatkozó jogára pedig a felelős őrzés szabályai az irányadók.

Tekintettel arra, hogy az alperes a vitatott terület birtokába ellenszolgáltatás nélkül jutott a helyi népszavazás folytán, így a dolog meglévő hasznainak kiadására kötelezett. Miután pedig a dolog - a vitatott terület - visszakövetelése iránt bíróság

előtti eljárás nem volt, hiszen a közigazgatási határvonal jogerős megállapításáig a felperes nem is kérhette volna a vitatott terület részére történő kiadását, így az alperes az egész jogalap nélküli birtoklása időszaka alatt, tehát 1997. április 15-től 2004. január 15-ig jóhiszemű jogalap nélküli birtokosnak minősült, ennek következtében nem vonatkoznak rá a használat és hasznok szedése tekintetében a felelős őrzés szabályai. A jogalap nélküli jóhiszeműen birtokló alperes a birtok visszakövetelése hiányában a hasznokért nem felelős, jogosult volt azokat felhasználni.

A perbeli esetben a felperes által jogalap nélküli gazdagodás címén érvényesített követelés alapja, hogy az alperes a lakosságárányos részt meghaladó mértékben a vitatott területre is beszedte a helyi adókat, bevétele származott a közterület bérbeadásból, az állami normatívákból, illetőleg az Szja. helyben maradó részéből. Azt a tényt, hogy a felperesnek e bevételekből olyan haszna származott, amely jelenleg is megvan - az alperes tagadásával szemben - a perben a felperesnek kellett volna bizonyítania.

A perben beszerzett kiegészítő igazságügyi könyvszakértői vélemény szerint azonban az említett bevételekkel szemben az adott időszakban a vitatott területen felmerülő kiadások adó-, könyvszakértői vagy gazdasági szakértői módszerekkel pontosan nem határozhatók meg, ebből következően az alperesnél e forrásokból keletkezett haszon megléte és mértéke sem bizonyítható.

A felperes keresetében, illetőleg fellebbezésében felhozott, az alperes tartalékképzésén alapuló alternatív számításával szemben az alperes szakértői véleménnyel megerősített védekezése szerint nem állapítható meg, hogy az alperesnél a jelzett időszakban keletkezett tartalék a vitatott területre beszedett említett bevételekből származó meglévő haszon lenne, hiszen a tartalék képződésének oka a döntéshozó önkormányzat elhatározásának függvénye, illetőleg azt egyéb körülmények - pl. az adott időszakban tervezett beruházások elmaradásai - is indokolhatják. A tartalékképződés bizonyított okaként erre tekintettel nem fogadható el a felperes keresetében felhozott indok.

Az elsőfokú bíróság helyesen utalt ítélete indokolásában arra is, hogy alaptalanul hivatkozik a felperes arra, hogy a X Camping bevételeivel szemben az alperesnek kiadásai nem merültek fel, hiszen az alperes a kötelezően ellátandó önkormányzati feladatokat az idegenforgalmi időszakban az alperesi önkormányzat lakosságát messze meghaladó mértékű vendégforgalom tekintetében is biztosította, amellyel kapcsolatban nyilvánvaló - szakértői módszerekkel pontosan meg nem határozható - többletkiadásai merültek fel.

A fentiek értelmében a felperes bizonyítási kötelezettsége ellenére nem bizonyította, hogy a jelzett időszakban a vitatott területtel kapcsolatban az alperesnél olyan meglévő haszon keletkezett, amelynek kiadására a jóhiszemű jogcím nélkül birtokló alperes köteles lenne.

Alaposnak találta ugyanakkor a másodfokú bíróság a fentiekben is kifejtettek alapján az alperes által viszontkeresetével érvényesített, a vizesblokk és a

partvédőmű beruházási költségének összege tekintetében jogalap nélküli gazdagodás címén felperessel szemben előterjesztett igény elutasítására vonatkozó fellebbezési kérelmet.

A Ptk.194.§-ának (2) bekezdése értelmében a birtokos jóhiszeműsége esetén a hasznokkal nem fedezett hasznos költségei megtérítését is követelheti.

Tény, hogy a fentiek értelmében igazságügyi könyvszakértői módszerekkel a vitatott területtel kapcsolatos állami normatívából és helyi adóbevételekből származó bevételekkel szemben a vitatott területre felmerülő kiadások összege nem állapítható meg. Az alperes által viszontkeresetében foglalt 3.298.538, illetve 4.480.000 forintos kiadásokkal kapcsolatban azonban- a perben beszerzett 8/SZ/2. számú kiegészítő szakértői véleményben rögzített 79.660.000 forintos helyi adóbevételek többlet volumenére tekintettel - megállapítható, hogy az alperes vitatott területre beszedett bevételei e beruházások bekerülési költségére nyilvánvaló fedezetet nyújtottak, s az alperes bizonyítási kötelezettsége ellenére a perben nem bizonyította azt, hogy a vitatott területre beszedett bevételeivel szemben kiadásai olyan mértékűek lettek volna, amelyek e bevételeket teljes egészében felemésztették, s így a bevételekből megmaradó haszon hiányában a vizesblokk és partvédőmű költségeinek megtérítésére a felperes lenne kötelezhető.

A perben kirendelt igazságügyi könyvszakértő 27. sorszámu szakértői véleményének 28. oldalán rögzítette, hogy a vitatott terület működtetésének kiadásait 2004. január 14-től a felperes viselte. Az erre az időszakra folyósított állami támogatás 2004-ben 1.320.522, 2005-ben 1.327.542 forint volt. A 37. sorszámu kiegészítő szakértői véleményben a szakértő megállapította, hogy az alapszakvéleményben a 2004-2005-ös költségvetési évekre vonatkozóan a személyi jövedelemadóval kapcsolatos és a lakosságszámra és korcsoportokra igényelhető normatív állami támogatások összegét állapította meg, illetve, hogy a 2004. évi költségvetésről szóló 2003. évi CXVI. törvény és a 2005. évi költségvetésről szóló 2004. évi CXXXV. törvény rendelkezései alapján az alperes önkormányzat költségvetésének tervezéséhez 2004-2005. évre vonatkozóan figyelembe vette a vitatott terület lakosságszámát is. A szakértő rögzítette, hogy arra vonatkozó dokumentumot a peres felektől nem kapott, hogy a vitatott területre a 2004. költségvetési évre járó állami normatívát az alperes átadta volna a felperesnek, továbbá, hogy a hivatkozott jogszabályok alapján a költségvetési tervezési kötött szabályok miatt 2005. évre is az alperesi önkormányzat igényelte az alapszakvéleményben felsorolt normatív támogatásokat.

A felperes az elsőfokú eljárásban 40/F/1. számú beadványában (3. oldal alja) a fenti két tétel megfizetésére is felemelte a keresetét. Az alperes korábbi nyilatkozataiban azt állította, hogy ezzel az összeggel a felperes felé elszámolt, a P.20.776/2007/1. számú végleges viszontkeresetében azonban a viszontkereset összegezését 103.857.000 forintról 2.648.000 forintra - amely a 2004-2005. évi állami normatíva felperesnek fizetendő összegének felel meg - leszállította, ezzel elismerve, hogy az elszámolás és átutalás ezen a címen a felperes felé korábban nem történt meg.

Miután a közigazgatási határvonal jogerős megállapítását követően a vitatott területtel kapcsolatos kiadásokat a felperes viselte és a vitatott terület a felperes közigazgatási területéhez tartozott, az részére átadásra is került, így a 2004. és 2005. évi alpereshez utalt állami normatíva olyan bevételnek minősül, amellyel kapcsolatban az alperesnek kiadásai nem voltak, ezért olyan haszonnak tekintendő, amelyet az alperes a felperes részére a Ptk. 195.§-ának (1) bekezdése alapján kiadni tartozik.

Alaptalannak találta a másodfokú bíróság az ingók természetbeni kiadására vonatkozó fellebbezési kérelmet, megállapítva, hogy ez a vagyonmegosztási mód ellentétes a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzésében foglalt iránymutatással, amely szerint a felek megállapodása alapján az 1997. április 15-i vagyoni helyzetet tanúsító vagyonleltárból kell kiindulni és az abban felsorolt vagyonelemeket a vagyonleltárban foglalt értékkel kell figyelembe venni. Amennyiben a felperes fellebbezésében foglaltaknak megfelelően az ingóságok természetbeni kiadására kötelezte volna az elsőfokú bíróság a felperest, az az alperesre súlyosan méltánytalan lett volna, figyelemmel arra, hogy 1997. április 15-től az ingóságokat a felperes használta, azok értéke nem az alperesnél, hanem a felperesnél amortizálódott.

A tekintetben is alaptalan a felperes fellebbezése, hogy a vagyonmegosztásba az alperesi önkormányzat eszközeit is be kell vonni, hiszen 1997. április 15-én, a vagyoni elszámolás alapját képező vagyonleltár alapján az alperes ingó vagyonnal nem rendelkezett, így azt a felek között megosztani sem lehetett. Tekintve, hogy a vagyonmegosztás körébe tartozó alperes tulajdonában lévő ingóság nem volt, ezért az 1997. április 15-e után az alperes tulajdonába került ingóságok nem tekinthetők a vagyonmegosztás körébe tartozó vagyon gyarapodásának, így azokra a megosztás szintén vonatkozik.

Az intézményi vagyon megosztásával kapcsolatos fellebbezési kérelemben alaptalanul sérelmezi a felperes, hogy az elszámolásból kimaradt volna az 5.400.000 forintos iskola felépítmény. Ennek az értékét ugyanis az elsőfokú bíróság a forgalomképes X területén lévő ingatlanok értékének kompenzálása körében (elsőfokú ítélet 21. oldal utolsó bekezdése) már elszámolta, az ezen túlmenő, az intézményi vagyon megosztása körében történő elszámolás kétszeres elszámolást jelentene a felperes javára.

A X Önkormányzat területén lévő általános iskola felújítási költsége figyelmen kívül hagyására irányuló felperesi fellebbezés ugyancsak alaptalan. A felújítás a felperes előadása szerint is 1995-ben történt, így az az 1997. április 15-i meglévő vagyon körébe tartozott, a felújítás forrása szintén megosztandó vagyon volt.

Alaptalanul hivatkozott a fellebbezésében a felperes arra is, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a forgalomképes x-i ingatlanok körében a 0000. helyrajzi számú 4.500.000 forint értékű ingatlant. Az elsőfokú bíróság a

forgalomképes ingatlanok között első helyen adta ezt az ingatlant az alperes tulajdonába, annak értékét pedig a perben beszerzett 27. sorszámú alapszakvélemény 5. melléklete 1. tétele alapján az elsőfokú ítélet 21. oldal 3. bekezdése szerint elszámolta.

Alaptalanul kifogásolta a felperes fellebbezésében a 0000. és a 0000. helyrajzi számú, felek által értékesített ingatlanok értékének elszámolását. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az ingatlanok értékesítését követően befolyt bevételek elszámolása az elsőfokú ítéletben kifejtett indokok alapján helyesen történt meg. Az alperes által értékesített ingatlan 1.900.000 forintos értéke a 27. sorszámú szakértői vélemény 1-21. tételei között, így a 13.870.000 forintban benne foglaltatik, míg helyesen levonásba helyezte az összforgalmi értékből a felperes által értékesített 0000/2. helyrajzi számú ingatlan 2.000.000 forintos értékét.

Alaptalan a felperes fellebbezési kérelme abban a körben, hogy a 0000. helyrajzi számú ingatlant 15.574.000 forint értékkel kellett volna az elszámolásba bevenni, mert a felek megállapodása a 41. és 46. közös jegyzékben csak az ingatlanok felsorolása körében történt meg, az értékben azonban nem. A 0000. helyrajzi számú ingatlan forgalmi értékét az elsőfokú bíróság helyesen, a 27. számú alapszakvélemény 6. számú melléklet 15. tétele alapján állapította meg 4.300.000 forintban, a 0000/2. és a 0000/10. helyrajzi számú ingatlanok forgalmi értékét a felperes az alperes 41. számú előkészítő irata előterjesztését követően nem vitatta, a 0000/27. helyrajzi számú ingatlan 600.000 forintos forgalmi értékét pedig a 15.P.20.776/2007/8. számú jegyzőkönyv 2. oldalába foglalt nyilatkozata szerint nem vitatta.

Minden alapot nélkülöz a felperes fellebbezése a x-i forgalomképes ingatlanok forgalmi értékének meghatározása körében. A Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzésének többször hivatkozott iránymutatása szerint a vagyonelemeket a vagyonleltárban foglalt értékkel kell figyelembe venni. Ennek megfelelően helyesen vette figyelembe az elsőfokú bíróság a 0000/13. helyrajzi számú ingatlan forgalmi értékét a 27. sorszámú szakértői vélemény 4. számú melléklete 1. tétele alapján 70.300.000 forint értékben, a 4. számú melléklet 40. tétele alapján a 000/4. helyrajzi számú ingatlan értékét 7.000.000 forint értékben és a vagyonleltárban benne foglalt külterületi ingatlanok értékét is.

A 0000/7. helyrajzi számú ingatlan tekintetében a felperes arra hivatkozott fellebbezésében, hogy ez nem létezik. Ez a fellebbezési hivatkozás indok nélküli, figyelemmel arra, hogy az elsőfokú bíróság erről az ingatlanról nem is rendelkezett.

Alaptalan a felperes fellebbezése abban a részében, mely szerint a 0000/2. és 0000/3. helyrajzi számú ingatlanokat már a szétválás előtt értékesítették, ezek beszámítására így nincs lehetőség, a 0000/2. helyrajzi számú ingatlan értékét pedig kétszeresen vette figyelembe az elsőfokú bíróság a felperes terhére. A fentebb, a 0000/2. helyrajzi számú ingatlan értékének elszámolásával kapcsolatban kifejtetteket itt is fenntartja a másodfokú bíróság, annak elszámolása az elsőfokú

ítéletben helyesen történt, a 0000/3. helyrajzi számú ingatlanról pedig az elsőfokú bíróság ugyancsak nem rendelkezett.

Nem találta alaposnak a másodfokú bíróság a felépítményekkel kapcsolatban előterjesztett felperesi fellebbezést sem. A felperes álláspontja szerint a vagyonleltárban szereplő, felperes birtokában lévő felépítmények 21.900.000 forintos értékéből le kell vonni a X utcai 4.800.000 forintos, a X utcai vizesblokk 4.500.000 forintos és az új köztemető-ravatalozó 4.000.000 forintos értékét, mert ezek nem felépítmények. Ezzel szemben a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzésének iránymutatása alapján az elsőfokú bíróság helyesen szerepeltette ezeket a létesítményeket a felperes birtokában lévő felépítmények között és helyesen számolta el azok értékét is, figyelemmel arra, hogy a vagyonleltár alapján készült 27. számú szakértői vélemény 3. számú melléklete ezeket a beruházásokat is, mint felépítményeket tünteti fel.

A pénzeszközök és részvények megosztásával kapcsolatos felperesi fellebbezés körében a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzésének iránymutatása szerint a felperes felemelt keresete alapján a feleknek a másik fél vagyonát érintő vagyongyarapodással is el kell számolnia, ez vonatkozik a belterületi földellenérték után kapott értékpapír és készpénz elszámolásra is.

A fenti iránymutatásra is figyelemmel a másodfokú bíróság a felperes fellebbezésében kifejtett, a Legfelsőbb Bíróság végzésében foglaltakkal ellentétes megosztási elvekkel nem értett egyet, az alperes fellebbezési ellenkérelmében kifejtettekkel egyezően arra az álláspontra helyezkedett, hogy a megosztandó vagyoni körben mindennek bele kell tartoznia, ami 1997. április 15. napján megvolt, illetve, amelynek szerzési jogcíme 1997. április 15. napja előtt keletkezett. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy ha ez nem így lenne, akkor a felperesnek nem csak az 1997. április 15-ét megelőző jogcímen kapott belterületi földellenérték megosztása körében nem kellene elszámolnia az alperessel, hanem a tulajdonában lévő ingatlan és ingóvagyonnal sem, hiszen azok tulajdonjogának szerzési jogcíme is 1997. április 15-e előtt keletkezett. Az a tény, hogy az alperes a részvények kiadása jogcímének keletkezésekor még nem volt önálló jogalany, nem jelenti azt, hogy ezek a részvények, illetőleg az értékesítésük folyamán befolyt ellenérték ne képezné az alperes önálló jogalannyá válása folytán a felperesi és az alperesi községek között megosztandó vagyon részét.

Ennek előre bocsátásával a másodfokú bíróság alaptalannak találta a pénztárkészlettel, részvényekkel és osztalékkal kapcsolatos felperesi fellebbezést, tekintve, hogy a megosztás alapjául szolgáló vagyonleltár feltűntette az 1997. április 15-i 28.073.040 forintos pénztárkészletet, a X Rt. (27. számú szakértői vélemény 1. számú melléklet 20. tétel - X Rt.) részvényeit. A 27. számú szakértői vélemény 11. oldalán rögzítette a szakértő a felperes tulajdonában volt részvényeket, amelyekből származó osztalék, illetve a gyógyszer-privatizációs bevétel a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzésének 8. oldal közepén írtak alapján ugyancsak megosztás tárgyát kell, hogy képezze.

Alaptalan a felperes fellebbezése az 1997. évi 7.315.000 forintos állami normatíva túlfizetés felperes részére történő visszafizetése körében is. A 27. sorszámú alapszakvélemény 6-7. oldalán írtak szerint az 1997. évi állami támogatás Szja. és helyi adóbevételből X-t megillető rész tekintetében a peres felek 500.000 forint kivételével elszámoltak. A szakértő a felperes túlfizetésre vonatkozó tényállítását sem az elsőfokú eljárásban, sem a másodfokú eljárásban beszerzett Pf. 7. sorszámú kiegészítő szakértői véleményben nem támasztotta alá. Módosította ugyanakkor a perben kirendelt igazságügyi könyvszakértő a szakértői véleményét ebben a körben annyiban, hogy az 500.000 forintos tartozás is elszámolásra, azaz a felperes részéről az alperes részére átutalásra került, mégpedig 1998. május 14. napján.

Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság az alapszakvélemény alapján hozta meg döntését, amelyet a másodfokú eljárásban a kirendelt szakértő ebben a körben pontosított, ezért a másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperesnek az 1997. évi folyó bevételek és kiadások megosztása körében 500.000 forint tekintetében előterjesztett viszontkeresete alaptalan.

Alaposnak találta a másodfokú bíróság az alperes fellebbezését és felemelt viszontkeresetét a belterületi föld ellenérték megfizetésére vonatkozó követelés tekintetében. A másodfokú eljárásban beszerzett Pf. 7. sorszámú kiegészítő igazságügyi könyvszakértői vélemény egyértelműen és aggálytalanul rögzítette a felperes e körben előterjesztett védekezésével, illetőleg az elsőfokú bíróság által e tekintetben tévesen felhozott elutasítási indokkal szemben, hogy a 15.189.464 forint alperes részére többlet állami támogatásként és nem belterületi földellenérték címén került megfizetésre. A szakértői vélemény megállapította, hogy a felperesnek részvénye és üzletrésze csak belterületi földellenérték jogcímén volt, ezeknek az össz névértéke 314.685.000 forint, az értékesített részvények össz ellenértéke pedig 132.023.200 forint volt, amelynek 13,5 %-a 17.823.123 forint, amelyből az alperes részére a felperes 16.708.853 forintot és 157.279 forint kamatot utalt át, tehát a részvény ellenértékből még nem került elszámolásra a felek között 1.114.297 forint, amelyre a felemelt viszontkereset vonatkozott. Ugyancsak nem került elszámolásra a belterületi földellenérték címén a felperes részére átutalt 113.573.000 forint készpénzjuttatás 13,5 %-a, azaz 15.332.355 forint.

A Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzésének 8. oldal közepén írt iránymutatása szerint a feleknek a másik fél vagyonát érintő vagyongyarapodással is el kell számolnia. Alaposnak találta ezért a másodfokú bíróság az alperes fellebbezését a felperes által 1997. április 15-ét követően, a vagyonmérlegbe beállított ingatlanok értékesítéséből realizált, a vagyonmérlegbe beállított értéknél magasabb vételárból történő alperesi részesedés tekintetében is. Ezeknek a fellebbezésben hivatkozott, a 27. számú alapszakvélemény 4., 6. és 9. számú mellékletében felsorolt ingatlanoknak az értékét a Legfelsőbb Bíróság iránymutatása szerint a vagyonleltárban szereplő értéken kellene figyelembe venni. Ugyanakkor, miután ezek az ingatlanok természetben már nem képezik a

megosztandó vagyoni kör részét, az értékesítésükből realizált bevétellel kell a feleknek elszámolni, amely a vagyonleltárban feltüntetett értéknél magasabb érték volt, így ennek a vagyongyarapodásnak a 13, 5 %-ával is elszámolni tartozik a felperes.

A másodfokú bíróság számítása szerint a 4. számú mellékletben felsorolt ingatlanok esetében a vagyonmérlegbe beállított érték és az értékesítésből realizált bevétel közötti különbség összege helyesen 67.438.000 forint, amelynek 13,5 %-a 9.104.130 forint. A 6. számú melléklet 3. tétele esetében a 13,5 % 1.009.800 forint, a 9. számú melléklet tekintetében a 13, 5 % 6.743.000 forint, így a végösszeg 16.856.930 forint, ebben a részében tehát alaposnak találta a másodfokú bíróság az alperes fellebbezését.

A jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó felperesi követeléssel kapcsolatos elsőfokú ítéleti indokolás kiegészítése körében előterjesztett alperesi fellebbezés kapcsán a másodfokú bíróság a fentebb - a felperes jogalap nélküli gazdagodás címén előterjesztett keresete elutasításával kapcsolatos fellebbezés alaptalansága körében - kifejtett jogi indokokra utal.

Mindezeket összegezve az elszámolás a felek között az alábbiak szerint alakul:

70.874.828 forint a felperes marasztalásának elsőfokú ítélet szerinti összege
+15.189.564 forint belterületi föld ellenérték
+ 1.114.279 forint felemelt viszontkereset (belterületi föld ellenérték)
+16.856.930 forint ingatlanértékesítésből származó vagyongyarapodás 13,5%-a
104.035.601 forint
- 3.298.538 forint x 0000/5 hrsz. vizesblokk
- 4.480.000 forint x 0000/3 hrsz. partvédőmű
- 500.000 forint 1997. évi állami támogatás átutalás
- 2.647.064 forint 2004. és 2005. évi állami normatíva
93.109.999 azaz kerekítve **93.110.000 forint**

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben változtatta meg és az alperes javára a felperes marasztalásának összegét 93.110.000 forintra emelte fel.

Alaposnak találta a másodfokú bíróság az alperes fellebbezését a perköltségviselés körében is, figyelemmel arra, hogy számottevő különbség van az alperes és a felperes pernyertességének aránya között. Ezért a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése és a Pp. 81.§-ának (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a perköltségre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést is megváltoztatta.

Megállapította, hogy a perben összesen 767.408 forint szakértői költség merült fel, amelyet a felek fele-fele arányban előlegeztek. A perben elsőfokon előterjesztett 312.574.320 forintos kereseti és 123.203.593 forintos viszontkereseti pertárgy értékhez képest az alperes 93, a felperes 7 %-ban lett pernyertes. A másodfokú eljárásban előterjesztett 157.252.802 forintos felperesi és 33.160.773 forintos

alperesi fellebbezési pertárgy értékhez képest az alperes 94, a felperes 6 %-ban lett pernyertes. Ezeknek az arányoknak a figyelembe vételével a perben felmerült összes szakértői díjból 93,5 % viselésére a felperest kötelezte, amely összességében 717.526 forintnak felel meg. Ebből a felperes már 383.704 forintot előleg formájában megfizetett, ezért 333.822 forint megtérítésére köteles az alperes felé.

Ezen túlmenően a kereseti és viszontkereseti, illetőleg fellebbezési pertárgy értékekre, valamint a perben elvégzett ügyvédi munka volumenére figyelemmel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szerint megállapítható ügyvédi munkadíjat a 3.§-ának (6) bekezdése alapján mérsékelve a felperes által alperes javára fizetendő elsőfokú perköltséget a másodfokú bíróság 6.000.000 forintban, a Legfelsőbb Bíróság által megállapított költségekből az alperes részére járó költséget 2.150.000 forintban, a másodfokú eljárásban felmerült költséget pedig 1.500.000 forintban határozta meg.

A le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a fellebbező felek illetékmentessége folytán a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam viseli.

P é c s , 2008. április 24.

Dr. Lábady Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, Dr. Szentpéteriné Dr. Bán Erzsébet s.k. bíró